

Deželni zbor kranjski.

V. seja dne 5. aprila.

Prošnja vodstva usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu za zvišanje letne podpore, se je vrnila odseku. Prošnja za prispevek za napravo treh mostov čez potok Belo se je odstopila dež. odboru, kakor tudi prošnja za prispevek za napravo javne kapnice ob okrajni cesti Črni vrh-Col.

Emiliji Dominkovi v Železnikih se je dovolila do-smrtna podpora letnih 400 K. Josip Ciperlu za izdajo knjige „Kranjska dežela“ prispevek 200 K. (Poročevalec dr. Majaron).

Po poročilu poslanca Murnika se je dovolilo društvu za varstvo avstrijskega vinarstva 100 K, gluho-nemnici v Šmihelu pri Novem mestu 1000 K. Nekatere druge prošnje so se odstopile deželnemu odboru.

Po poročilu poslanca Lenarčiča so se prošnje konservativnega obrtnega društva in brivske zadruge za opustitev vsacega rokodelskega dela v prisilni delavnici oziroma opustitev brivskih del v delavnici in v bolnici odklonili. V debati sta Lenarčič in dr. Sahaffer pojasnila neutemeljenost očitania, da prisilna delavnica obrtnikom konkurenco dela.

Občinska cesta Koseze-Podutik se je uvrstila med okrajne ceste, prošnja za cestno zvezo Polhov gradec-Št. Jošt-Lučnje Trata pa se je izročila deželnemu odboru, da napravi dotični načrt.

VI. seja dne 7. aprila.

Poslanec dr. Tavčar je poročal o § 3 letnega po-ročila deželnega odbora, ki se bavi z agrarnimi razme-rami, namreč z delovanjem agrarnih komisarjev, in ki izkazuje, da se je v l. 1898. zgodilo pri posesti in bre-menih zemljišč prememb v vrednosti 8,023.203 gld. Novih dolgov se je v tem letu vknjižilo 6,473.644 gld. izknji-žilo pa se je dolgov v skupni vrednosti 3,411.194 gld.

O poročilu se je vnela daljša debata, v katero so posegli dr. Žitnik, Božič, ki je ostro grajal agrar-nega komisarja Župneka, ker je neposredno pred občin-skimi volitvami, da ustreže klerikalni stranki, odstavil odbor za upravo skupnega gozda, deželni predsednik baron Hein, ko je Župneka branil, in dr. Tavčar, ki je deželnega predsednika ostro zavračal in ga opo-zarjal, da bo napredno-narodna stranka izvajala konse-quence, ako se bo osrednja vlada vtikala v strankarske boje na Kranjskem.

Poročilo se je odobrujé vzelo na znanje in sta bili sprejeti dve Žitnikovi resoluciji, zahtevajoči, naj se dajejo gozdne sadike iz eraričnih drevesnic siromašnim kmetom brezplačno in naj se ne ponemčuje zemljiška knjiga.

Poslanec dr. Žitnik je na to vtemeljeval svoj samostalni predlog glede sklenitve nove pogodbe z Ogrsko za živinski promet. Njegov predlog se je odkazal uprav-nemu odseku.

Po poročilu poslanca Murnika se je dovolilo pod-pornemu društvu za slušatelje višje poljedelske šole na

Dunaju 60 K, bivšemu pomožnemu uradniku Avg. Jaku pa 60 K podpore.

Poslanec dr. Tavčar je poročal o uvrstitvi ceste od Lienfelda na Kočevskem do Kolpe in o uvrstitvi Osilniške ceste od Kolpe pri Gašparcih do Zamosta mej deželne ceste, in je bil dotični zakonski načrt sprejet.

Poslanec Šubic je poročal o cestni zvezi mej Pod-borštom in Petrovim brdom. Naročilo se je deželnemu odboru, da izvrši potrebne priprave in v prihodnjem zase-danju stavi svoje predloge.

Po poročilu istega poročevalca se je naročilo dežel-nemu odboru, da studira vprašanje o regulaciji Kokre. Tudi nekatere druge prošnje so se odstopile dež. odboru.

Politični pregled.

Parlamentarno — Z Dunaja poročajo: Vlada na-merja po sedanjih odredbah pustiti deželnim zborom, da zbo-rujejo do 5. maja. Državni zbor začne svoje delovanje iznova 19. ali 21. maja. Spravne konference se bodo nadaljevale v presledku od 5. do 12. maja. Delegacije se snidejo 12. maja. Proračun za vojne svrhe se zviša letos za 10 milijonov kron.

Za Mohamedance v Bosni in Hercegovini. — „Jedinstvo“, glasilo Bulata, se je v zadnji številki prav rezko izreklo proti nameri dunajskega društva „Croatische Propa-ganda“, katero sta ustanovila Biankini in Spinčić v to svrhu, da se pridobe Mohamedanci za hrvatstvo oziroma za katoli-čanstvo. V okrožnici tega društva pa se izrečno naglaša, da je „islam naturen“. „Jedinstvo“ piše, da so Mohamedanci v verskem oziru jako občutljivi, ter da so jih Srbi prav s tem odbili od sebe, ker so jih hoteli pridobiti za svojo vero. Isto se zgodi Hrvatom, ako ne puste Mohamedancem vere, ki jim je sveta nad vse. Omenjeno glasilo dokazuje, da delujeta rimska monsignora posl. Biankini in posl. Spinčić „kao Latini, nipošto kao Hrvati“, ter da je njiju delovanje sila nevarno hrvatski bodočnosti v Bosni in Hercegovini. Mohamedanci so jezičec med pravoslavni in katoliškimi Slovani. Da jih pri-dobe za hrvatstvo, naj se jim pusti vera nedotaknjena!

Tavšanovič in Milan — Nedavno so „Male No-vine“ v Belem gradu obdolžile bivšega ministra Kosto Tav-šanoviča ponarejanja delnic „Beligradske zadruge“. O tem piše „Information“: Genialni generalissimus Milan se je domislil, kako bi osrečil Srbijo z novo škandalozno pravdo. Ker se mu ni posrečilo, da bi tekom pravde zaradi veleizdaje pripravil z verigami in mučenjem vgladnega radikalca, bivšega ministra Tavšanoviča do tega, da bi preklical vse svoje politično delo-vanje ter se politično ubil kakor Pasić, izmislili so v okolici Milanovi nov načrt, kako bi Tavšanoviča moralno ubili ter ga lahko obsodili kakor navadnega lopova. Vso stvar so pripra-vili jako previdno. Po spretnih agentih so dali v dveh avstro-ogerskih bankah zastaviti ponarejene delnice nekega beligrad-skega zavoda ter dali potem to „goljufijo“ zakriti. Na to je počila v Milanovem glasilu strašna bomba, ki naj bi do cela vničila Tavšanoviča, ki je vsled strašnih muk v ječi itak že bolj mrtev nego živ. V Belemgradu je seveda vse zopet raz-burjeno; mnogo se jih zgraža, v obče pa je večina na čistem, da imamo zopet opravka z novim činom Milanove „justice“. Tavšanovič, ki se v ječi ne more braniti, bo težko mogel od-bitati ta vdarec. Kdor pozna današnje srbske sodnike, ne dvomi, da zadene Milan svojo žrtev smrtno, ter da raztrobi na pri-meren način po evropskih časnikih, kako je razkrinkal svo-jega sovražnika. Milanu je v Srbiji pač vse dovoljeno. Nihče ne more več proti njemu obraniti svojega premoženja, svoje časti in svojega premoženja.

Konec italijanske obstrukcije. — Nemški obstrukcionisti dunajske zbornice so ostali vendar le na vrhuncu izmed vseh obstrukcionistov v Evropi. Za petkovo sejo italijanske zbornice so listi obljubljali, da bodo obstrukcionisti s silo, z orožjem v roki preprečili izprembo parlamentarnega pravilnika. Bati se je bilo najstrastnejših prizorov, bojev, kľofut, nožev in revolverjev — a zgodilo se ni ničesar. Zabliiskal se ni noben nož, porušen ni bil noben pult, po zraku ni sfrčal noben vintnik, predsednika ni naskočil nihče in padla ni nobena kľofuta. Levica je podala samo oster protest ter se nato mirno in v redu odstranila iz zbornice. Galerija ji je ploskala. Tako je mogla reakcionarna večina skleniti v miru poostrenje pravilnika. Potem se je zasedanje odgodilo. Levica bo prirejala sedaj protestne shode ter bo apelirala na volilce. Vlada pa je izprevidela, da stori najpametnejše, da je svoje predloge, ki naj bi vničile svobodno zborovanje in shajanje zvezale svobodo časnikov, umaknila. Tako je ostala premagana levica vendar le zmagovalka. Pellouxovo ministrstvo pa ne potrebuje novih volitev.

Francoski asumpcionisti — Energija, s katero je zgrabila vlada Waldeck-Rousseau francoske asumpcioniste za vrat, je imela to ugodno posledico, da jim je papež ukazal, naj izročijo svoje glasilo „La croix“ drugim rokam. List je prevzel severnofrancoski veletržec Pavel Férou-Vrau ki mu bo — kakor piše predzadnja številka „Croixa“ — žrtvoval svoje življenje, svoje premoženje, svoj pisateljski talent, svojo živo vero in vse svoje srce. Ta „angelj Rafael“, kakor nazivajo bojeviti mnih novega urednika, podpira podjetje že deset let ter se je šel za nastop vrhovnega vodstva tega najvplivnejšega francoskega klerikalnega lista pripravljat v Jeruzalem. Asumpcijonisti se bodo torej vsaj javno odtegnili listu, v istini pa ostanejo še nadalje politični spletkarji.

Osman Ghazi-paša umrl. — Jeden najhrabrejših turških vojskovodij, Osman Ghazi-paša je zdaj umrl v Carigradu v dobi 63 let. Ta mož se je že večkrat odlikoval v vojni, tako ob Omerjevem prodiranju ob azijskem pobrežju, pozneje v bitki z Srbijo, a najbolje pa v bitki pri Plevni v rusko-turški vojni leta 1877., kjer je večkrat delal preglavice ruskim četam. Vender se je moral dne 10. decembra udati premoči ruskega generala Totlebena. Ko pa ga je sprejel kakor vjetnika car Aleksander III., mu je izkazal posebno, v slovanski naturi ležečo dobroto, da ga ni smatral pravim vjetnikom in to zbog njegove hrabrosti. Osman Ghazi je bil zelo priljubljen pri svojem narodu, kar je celo dalo povod Sultanu, da se ga je bal in ga držal na svojem dvoru brez posla. Z Ghazi-pašo je izgubila Turčija enega svojih najzanesljivejših generalov, kakoršnih nima baš na izbero.

Vojna v južni Afriki. — V južnoafriškem bojišču se je sreča zopet zasukala. Nastopila je zima in prinesla nadležno deževje, ki onemogoča zlasti Angležem vse večje operacije, ker morajo ti voziti seboj mnogoštevilen tren, dočim Buri tega ne poznajo. Tudi konj primanjkuje Angležem. Buri znajo ta za Angleže toli neugodni položaj spretno izkoristiti. Začeli so postopati ofenzivno in sicer tako spretno, da je danes vsa Robertsova armada v nevarnosti. Buri so namreč Angleže od vseh strani obkolili in jih na nekaterih mestih tudi pošteno porazili. Že zadnjič smo poročali, da so bili Angleži blizu Bloemfonteinskega vodovoda zajeti in so se morali vdati. Nekaj dni pozneje je prišlo pri Reddersburgu do bitke, v kateri je bil general Gatacre popolnoma pobit. Izgubil je vbilo moštva ter bil odstavljen od poveljstva. Dne 8. t. m. je bilo južno od Brandforta bitka, v kateri je bilo 600 Angležev vbitih, 800 pa ranjenih. Zdaj stoji glavna burska armada, broječa 35.000 mož z 90 topovi mej Kroonstadtom in Winburgom, dočim se je druga manjša armada umaknila na jug, da prime Roberta od tam. Tekom prihodnjih dni je torej pričakovati važnih dogodb. Tudi v Natalu so se Buri zopet začeli gibati in so uspehom bombardirali angleški tabor v Elandslaagte.

Obrtnija.

Pospeševanje obrtnosti.

II.

Ogrski zakon o pospeševanju industrije je neposredni povod, da se hoče tak zakon tudi pri nas vstvariti. Saj vlada vendar ne more mirno gledati, kako se mesto pri nas in z našim denarjem vstanavljajo velika podjetja na Ogrskem, samo vsled olajšav, katera so tam zagotovljena. A vplivalo je še nekaj, namreč spoznanje, da se ravno najmodernejši industriji pri nas čisto nič ne razvijata, kemična in električna industrija. Vzroki tega pojava so znani; vzroki so naše klaverne politične razmere, vsaki trgovini sovražno gibanje, ki je postalo politično mogočno, in silno visoko obdavčenje vsacega novega podjetja. Vlada splošnega političnega toka ne more iz lahka predrugačiti in vsled tega hoče vsaj jedno oviro odstraniti, to je preveliko obdavčenje.

Z imenovanim zakonom se pooblasti vlada, dovoliti davčne in pristojbinske olajšave raznim novim podjetjem, ki se vstvarijo do leta 1910. Pogoj je, da taci podjetji v naši državi ali še sploh ni ali pa jih ni dosti in dalje, da je naprava dotičnih podjetij v narodno-gospodarskem interesu. Te iste olajšave se lahko dovolijo tudi novim podjetjem, ako se hočejo baviti z novimi produkcijskimi strokami. Nadaljni pogoj je, da dobiva podjetje materialije in kar treba za opravo in tuzemstva. Pod temi pogoji sme vlada dovoliti oprostitev od kolkov in pristojbin pri ustanovitvi podjetja in oprostitev od dobitkovine in od hišnega davka za dobo dvanajstih let. Delniške družbe se za šest let oproste od pristojbin za izdajo novih delnic in od pristojbin od dividendnih kuponov, od dobitkovine pa za dvanajst let.

Glede industrijalnih podjetij, ki jih ustanove banke, obsega zakonski načrt jako obširne in komplicirane določbe, katerih ne bomo navajali, ker v naši slovenski domovini nimamo svojih bank, našega občinstva pa ne more zanimati, kakih ugodnosti bodo deležni zavodi, ki ne stoje na naših tleh. Navedli smo samo to, kar bi zamoglo zanimati naše ljudi in jih vzpodbuditi k ustanovitvi domačih podjetij.

Velevažna je nadalje tudi določba, s katero se vlada pooblašča, da slabotnim industrijalnim podjetjem s privoljenjem državnega zbora da državni prispevek. V tem oziru so določbe prav raztegljive in so protekciji odprta okna in vrata.

Ves načrt zakona je konsekvence dolgoletnega zane-marjenja in izkoriščanja domače industrije, vsled česar se ta ni mogla razviti nego je začela nazadovati. Ako se zakon ne bo politično zlorabil — in politična zloraba zakonov se je v naši državi že večkrat primerila — ako ne bo služil za nekak dispozijski fond, s katerim se bodo raznim strankam plačevale politične usluge, potem zamore — sosebo čē bi se zakon nekoliko premenil —